

ДСНС УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ (М. ВІННИЦЯ)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник училища

полковник служби

цивільного захисту

Микола ГОВОРУЦАК

«25» серпня 2021 р

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

З НОРМАТИВНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

підготовки фахівців за освітньо-професійним ступенем

«фаховий молодший бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
кваліфікованого робітника (зі скороченим строком навчання)

за освітньо-професійною програмою

«Радіаційний та хімічний контроль»

Спеціальність 263 «Цивільна безпека»

Галузь знань 26 «Цивільна безпека»

Вінниця-2021

Соціологія: робоча освітня програма підготовки фахівців за освітньо-професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника (зі скороченим строком навчання) за освітньо-професійною програмою «Радіаційний та хімічний контроль». Спеціальність 263 «Цивільна безпека». Галузь знань 26 «Цивільна безпека». Вінниця: ВПУ ЛДУБЖД (м. Вінниця), 2021.

Освітню програму складено на основі галузевого стандарту вищої освіти України з підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за спеціальністю 5.17020102 «Організація та техніка протипожежного захисту», затвердженого наказом МОН України від 13.06.2013 № 749, та освітньо-професійної програми «Радіаційний та хімічний контроль» підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека», затвердженої наказом училища від 19.08.2021 № 123.

Укладач: викладач соціології
спеціаліст

Дмитро ЩЕРБАЦЬКИЙ

РЕКОМЕНДОВАНО
до розгляду на засіданні педагогічної ради
цикловою комісією цивільного захисту,
гуманітарних та фундаментальних дисциплін
Протокол № 13 від «25» серпня 2021 року

Голова циклової комісії

Віталій КАРАЦУК

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради училища
Протокол № 48 від «25» серпня 2021 року

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Соціологія – це наука про становлення, розвиток і функціонування суспільства, його елементів, соціальних відносин і соціальних процесів, про механізми і принципи їх взаємодії.

Мета вивчення дисципліни «Соціологія» полягає в тому, щоб ознайомити здобувачів освіти з основними тенденціями еволюції суспільства, а також привити їм навички соціологічного аналізу сучасних процесів соціального поступу. Водночас соціологія як наукова дисципліна включає в себе не лише теоретичні узагальнення і висновки, але й конкретні емпіричні соціологічні факти. Тому важливе місце у вивченні курсу належить прищепленню здобувачам освіти вміння проводити конкретні соціологічні дослідження, розробляти програму і методику їх здійснення, аналізувати емпіричні дані, робити узагальнення та оформляти звіт про результати дослідження. Вивчення даної дисципліни сприяє розвитку логічного мислення, пов'язаного із розумінням механізмів співжиття людей.

Навчальний матеріал дисципліни пов'язаний з навчальним матеріалом навчальних дисциплін «Історія України» та «Основи філософських знань (філософія, релігієзнавство)».

Завдання вивчення дисципліни передбачає:

- ознайомлення з об'єктом та предметом соціології як науки;
- пояснення основних категорій із загальної соціології;
- пояснення функцій через які реалізують роль соціології у житті суспільства;
- використання на практиці результатів емпіричних соціологічних досліджень;
- розкриття сутності основних теорій соціальної структури суспільства, а також визначення їх переваг й обмежень;
- визначення основних елементів соціально-класової структури українського суспільства і показувати їхній вплив на динаміку його розвитку;
- здійснення соціального управління;
- діагностування стану соціально-психологічного клімату в колективі, причини наявних конфліктів, міру використання соціальних резервів виробництва;
- використання соціальних технологій для зміцнення трудової дисципліни, поліпшення соціально-психологічного клімату в колективі, розв'язання міжособистісних і трудових конфліктів;
- аналіз специфіки соціальних і соціально-психологічних явищ та процесів у трудовому колективі, сім'ї;
- вивчення ролі системи освіти як однієї з умов соціального прогресу в сучасному світі, каналу соціальної мобільності, що визначає прогресивні зміни в соціальній структурі суспільства;
- вивчення молоді як особливої соціально-демографічної групи з погляду її життєвих планів, мотивації до діяльності та ціннісних орієнтацій.

У результаті вивчення дисципліни «Соціологія» здобувачі освіти повинні мати наступні загальні компетенції:

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо на засадах патріотизму

та державності;

- базові уявлення що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до естетичних цінностей, економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;

- здатність вчитися, мати наполегливість у досягненні мети;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність працювати як в команді так і індивідуально.

Засоби діагностики навчальних досягнень:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- контрольна робота.

1	Система оцінювання	7	2	3	4	5	6
2	Система оцінювання	8	4	2	3	4	5
3	Соціологія особистості	4	4	4	4	4	4
4	Соціологія праці	5	2	2	2	2	3
5	Соціологія сім'ї	6	2	2	2	2	4
6	Соціологія вільного часу	5	2	2	2	2	5
7	Контрольна робота	2	2	2	2	2	2
	Всього годин/кредитів ЄКТС	35/1,5	18	12	4	3	27

ОРИЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ тем	Назви тем	Всього годин	Кількість аудиторних годин				Самостійна робота
			всього	лекції	сем. заняття	контр. робота	
1	Соціологія як наука. Методи соціологічних досліджень	8	2	2	-	-	6
2	Соціальна структура суспільства та спеціальна стратифікація	7	2	2	-	-	5
3	Соціально-політичні процеси у суспільстві	8	4	2	2	-	4
4	Соціологія особистості	4	4	4	-	-	-
5	Соціологія праці	5	2	2	-	-	3
6	Соціологія сім'ї	6	2	-	2	-	4
7	Соціологія вільного часу	5		-	-	-	5
	Контрольна робота	2	2	-	-	2	-
	Всього годин/кредитів ЄКТС	45/1,5	18	12	4	2	27

Тема 3. Соціально-політичні процеси у суспільстві

Базисні компоненти соціального життя. Люди й суспільство. Поняття «соціальна політика». Об'єкти і суб'єкти соціальної політики. Мета і основні напрями соціальної політики. Особливості соціальної політики в Україні в умовах ринкових відносин. Соціальна діяльність та поведінка людини. Методи і форми соціального регулювання. Соціальна справедливість: сутність, структура, проблеми реалізації. Соціальний захист суспільства. Соціальна благодійна діяльність.

Рекомендована література: 1, 7.

Тема 4. Соціологія особистості

Поняття соціології особистості та її головні проблеми. Поняття «соціальний тип особистості». Ключові поняття і категорії соціології особистості: людина, індивід, індивідуальність. Соціальна типологія особистості. Проблеми соціалізації в соціології. Проблеми особистості в системі соціальних зв'язків. Соціальний статус і соціальна роль особистості.

Рекомендована література: 1, 2, 4.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціологія як наука. Методи соціологічних досліджень

Соціологія – наука про суспільство. Місце соціології в системі суспільних наук. Основні функції соціології. Роль соціології в сучасному суспільному житті людини.

Методи збору соціологічної інформації. Етапи проведення соціологічних досліджень. Форми і засоби збору соціологічної інформації (анкетування, інтерв'ю як метод опитування, спостереження, метод експертних оцінок, аналіз документів). Типи досліджень: пілотажне, описове, аналітичне. Соціологічний аналіз. Аналіз результатів емпіричного соціологічного дослідження. Особливості програм у різних видах соціологічних досліджень. Вибірка у соціологічному дослідженні. Вимоги до забезпечення якості та надійності вибірки.

Рекомендована література: 1, 2

Тема 2. Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація

Соціальна структура суспільства. Методологія дослідження соціальної структури суспільства в соціології. Суспільний поділ праці, як головний чинник структуризації суспільства. Класи, соціальні верстви та групи, які реально існують у сучасному суспільстві. Динаміка соціальної структури суспільства. Проблема інтелігенції та інтелігентності. Взаємовплив соціально-класової структури суспільства та соціально-політичного устрою країни. Соціальні конфлікти.

Поняття соціальної мобільності. Соціальна стратифікація. Соціологічні системи соціальної стратифікації. Проблеми стратифікації суспільства. Соціальний статус, соціальна роль, соціальний престиж, класова кристалізація.

Рекомендована література: 1, 2

Тема 3. Соціально-політичні процеси у суспільства

Базисні компоненти соціального життя. Люди й суспільство. Поняття «соціальна політика». Об'єкти і суб'єкти соціальної політики. Мета і основні напрями соціальної політики. Особливості соціальної політики в Україні в умовах ринкових відносин. Соціальна діяльність та поведінка людини. Методи і форми соціального регулювання. Соціальна справедливість: сутність, структура, проблеми реалізації. Соціальний захист суспільства. Соціальна благодійна діяльність.

Рекомендована література: 1, 2

Тема 4. Соціологія особистості

Поняття соціології особистості та її головні проблеми. Поняття «соціальний тип особистості». Ключові поняття і категорії соціології особистості: людина, індивід, індивідуальність. Соціальна типологія особистості. Проблеми соціалізації в соціології. Проблеми особистості в системі соціальних зв'язків. Соціальний статус і соціальна роль особистості.

Рекомендована література: 1, 2, 4.

Тема 5. Соціологія праці

Категорії і поняття соціології праці та зайнятості. Зміст, структура та функції трудової поведінки. Мотивація трудової діяльності. Практика вивчення ділових і особистих якостей спеціаліста. Природа конфліктних ситуацій у трудовій сфері і методи їх подолання. Роль і місце професійної діяльності в суспільстві.

Рекомендована література: 1, 2, 3.

Тема 6. Соціологія сім'ї

Сім'я як мала соціальна група і соціальний інститут. Соціальні функції сім'ї. Шлюб як складова інституту сім'я. Історичні типи і форми сімейно-шлюбних взаємин. Сімейно-шлюбні стосунки у сучасних умовах: основні тенденції розвитку. Проблеми стабільності сім'ї. Виникнення і подолання внутрішньо-сімейних конфліктів. Студентська сім'я, її суттєві особливості.

Рекомендована література: 1, 2

Тема 7. Соціологія молоді та освіти

Основні поняття і категорії соціології молоді. Молодь – суспільно диференційована соціально-демографічна спільнота. Соціальна характеристика молоді, її специфічні риси. Молодіжні проблеми.

Соціологія освіти як галузь соціології, її предмет та функції. Освіта як інститут соціалізації та самореалізації її складових.

Рекомендована література: 1, 2

Контрольна робота

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗЛОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Основна:

1. Городяненко В.Г. Соціологія: Підручник / В.Г. Городяненко – 3-є видання, перероблене і доповнене. - Київ : Академія, 2008. - 542 с.

Додаткова:

2. Лукашевич М.П. Соціологія. Загальний курс: Підручник / М.П. Лукашевич, М.В. Туленко – 2-е видання. – К. : Каравела, 2011. – 407 с.
3. Астахова В.І. Соціологія: Конспект лекцій для студентів гуманітарних вузів / В.І. Астахова, С.Ю. Васильєв, В.Д. Водник. – Київ : Весна, 1992. – 234 с.
4. Барвінський А.О. Соціологія : Курс лекцій для студ. ВНЗ : Навч. посіб. / А.О. Барвінський. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.

Початковий

2
Між іншого може відтворити кілька категорій, понять; виявляє здатність зв'язати елементарні висловлювання. Виконує не більше 20% від загальної кількості тестів.

3
Здобувач освіти відтворює менше половини завдань. Дієвості суттєві помилки, може дати відповідь з кількох простих речень. Здатен відтворити окремі частини питань та має фрагментарні уявлення про розвиток культури. Відсутні системовані знання та навички. Не вмє скласти висловки до певної відповіді. Виконує 30% від загальної кількості тестів.

4
Здобувач освіти на рівні запам'ятовування, без розуміння відтворює більше половини завдань, слабо орієнтується в поняттях. Описує без пояснень культурологічні процеси і явища. Має значні труднощі при аналізі та порівнянні, при цьому припускається значних помилок. Виконує 45% від загальної кількості тестів.

Середній рівень

5
Здобувач освіти, галузьючи основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, описати культурологічні процеси і явища, нездатний самостійно порівнювати, узагальнювати, аналізувати та робити висновки. Може частково обгрунтувати і проаналізувати свою відповідь. Виконує 55% від загальної кількості тестів.

6
Здобувач освіти, виконуючи завдання, виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь на теоретичне питання правильна, але недостатньо осмислена (допускає певні неточності). Здатний поверхнево порівняти та аналізувати процеси, висловлювати власну думку, узагальнювати, визначаючи нечіткі причинно-наслідкові зв'язки та робити часткові, неточні висновки. Виконує 65% від загальної кількості тестів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Рівень підготовки	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1	2	3
Початковий рівень	1	Здобувач освіти тільки приступає до виконання завдання або відтворює на рівні розпізнавання лише деякі його елементи. Мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної роботи. Під час відповіді допускає суттєві помилки, що призводить до неправильних висновків. Виконує не більше 20% від загальної кількості тестів.
	2	Здобувач освіти фрагментарно відтворює незначну частину завдання, має нечіткі, поверхові уявлення про об'єкт вивчення. Може відтворити кілька категорій, понять; виявляє здатність лише елементарно викласти думку. Виконує не більше 20% від загальної кількості тестів.
	3	Здобувач освіти відтворює менше половини завдання. Допускає суттєві помилки, може дати відповідь з кількох простих речень. Здатен відтворити окремі частини питання та має фрагментарні уявлення про розвиток культури. Відсутні сформовані уміння та навички. Не вміє скласти висновки до своєї відповіді. Виконує 30% від загальної кількості тестів.
Середній рівень	4	Здобувач освіти на рівні запам'ятовування, без розуміння, відтворює близько половини завдання, слабо орієнтується в поняттях. Описує без пояснень культурологічні процеси і явища. Має значні труднощі при аналізі та порівнянні, при цьому припускається значних помилок. Виконує 45% від загальної кількості тестів.
	5	Здобувач освіти, розуміючи основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, описати культурологічні процеси і явища; нездатний самостійно порівнювати, узагальнювати, аналізувати та робити висновки. Може частково обґрунтувати і проаналізувати свою відповідь. Виконує 55% від загальної кількості тестів.
	6	Здобувач освіти, виконуючи завдання, виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь на теоретичне питання правильна, але недостатньо осмислена (допускає певні неточності). Здатний поверхнево порівняти та аналізувати процеси, висловлювати власну думку, узагальнювати, визначаючи нечіткі причинно-наслідкові зв'язки та робити часткові, неточні висновки. Виконує 65% від загальної кількості тестів.

1	2	3
Достатній рівень	7	Здобувач освіти дає правильну відповідь, виявляє знання і розуміння переважної більшості навчального матеріалу. Правильно і логічно відтворює необхідний навчальний матеріал, правильно використовує термінологію, розуміє основоположні теорії і факти. Вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, пов'язуючи вивчений матеріал з життєвим досвідом. Виконує 75% від загальної кількості тестів.
	8	Здобувач освіти вільно розкриває основні поняття, основоположні теорії і факти, що супроводжують розвиток культури. Відповідь його є достатньо повною, логічною, обґрунтованою, але з деякими неточностями. Виявляє здатність аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь є достатньо повною, логічною, обґрунтованою, але з деякими неточностями. Виконує 85% від загальної кількості тестів.
	9	Здобувач освіти вільно викладає теоретичні знання, відповідь його є достатньо повною, логічною, обґрунтованою. Вільно оперує вивченим матеріалом, пояснює зв'язки між процесами, самостійно аналізує, порівнює і систематизує їх. Може застосувати знання в змінених, нестандартних ситуаціях. Висловлює стандартну аргументацію при оцінці культурологічних явищ та використовує загальновідомі докази у власній аргументації. Виконує 90% від загальної кількості тестів.
Високий рівень	10	Здобувач освіти дає абсолютно правильну, вичерпну, послідовну і логічну відповідь, володіючи глибокими і міцними знаннями, які використовує при вирішенні нестандартних завдань, але при відповіді припускається окремих неточностей, які може виправити самостійно; може визначити тенденцію та протиріччя процесів, самостійно аналізувати і розкривати суть явищ і процесів, систематизувати та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; наявний творчий підхід; вільно орієнтується в нестандартних ситуаціях та робить логічні і аргументовані висновки; критично оцінює окремі факти, явища, ідеї. Виконує 95% тестових завдань.
	11	Здобувач освіти дає абсолютно правильну, вичерпну, послідовну, обґрунтовану і логічну відповідь, володіючи узагальненими знаннями з дисципліни, аргументовано використовує їх при вирішенні нестандартних завдань

		(питань); виявляє здатність аналізувати, розв'язувати проблеми; при виконанні завдання (у відповіді на питання) самостійно оцінює різноманітні явища, поняття і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; робить аргументовані висновки, але при відповіді припускається незначних неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виконує 100% тестових завдань.
Високий рівень	12	Здобувач освіти дає абсолютно правильну, вичерпну, послідовну, обґрунтовану і логічну відповідь, володіючи системними, дієвими знаннями, неординарними творчими здібностями. Схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу розвитку явищ і процесів, вирішує складні проблемні завдання, представляючи власні неординарні судження щодо цих явищ і процесів. Використовує інформацію, виявляючи самостійність, формує власне ставлення до неї; може запропонувати нестандартне вирішення проблеми або власний спосіб вирішення завдання. Користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки.